

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

In situația schimbată.

Sibiu, 19 Martie n.

Sesiunea parlamentară închisă Sâmbătă în Budapesta a fost plină de evenimente și de fapte mari, astfel, că ei asemenea nu să mai așă alta, nici în trecutul, destul de lung, al vieții parlamentare din statul nostru, nici în trecutul altui stat constituțional.

S'a început și ea, ca multe alte sesiuni premergătoare, în zodia obstrucției, care împiedecă orice muncă serioasă parlamentară și răpea timpul cel scump cu votări nominale nesfârșite și cu alte abuzuri, sevărșite la umbra unui regulament de casă foarte elastic, manuat cu prea mare precauțiune și gingășie din partea celor chemați să-l aplice în toate dispozițiunile sale, nu numai în cele favorabile opoziției, care iarăși credea, că săvârșește faptă mare patriotică, prin obstrucția purtată în dietă din partea ei.

Luni dearândul nu se lucrase nimica în dietă și prospectele erau de așa, că se putea prevedea, că luni, ba ani dearândul nu se va putea lucra nimica nici în viitor în dieta țării, pentru că minoritatea nu admitea nici o muncă serioasă parlamentară. Ei îi plăcea nelucrarea, gălăgia, scandalul, tragerea în degete cu majoritatea.

Un guvern se dusesese și venise altul, ferm hotărât, de a pune capăt unei stări de lucruri atât de păgubitoare, nu numai pentru interesele mari ale monarhiei, ci și pentru interesele populației țării. A pus deci în scaunul prezidențial al dietei pe cel mai chemat, pe omul cu mâna de fier, cu capul luminat și cu voința neștrămutată de a schimba cu totul fața parlamentului ungar, care ajunsese se fie de batjocura lumii: pe contele Tisza István. Și contele Tisza a aplicat cu asprime din regulament de casă și dispozițiile mai

puțin favorabile opoziției și obstrucției, căci pe cei gălăgioși i-a pedepsit, ba i-a scos cu poliția din sala de ședințe, iar legile militare le-a trecut prin dietă iute și degrabă, chiar cu violarea regulamentului de casă, însă cu întreaga aprobare a majorității parlamentare, — scutind astfel monarhia de mari perplesități, dar și țara de mari surprinderi. Pentru că era sigur, că dacă mai întârzie mult votarea legilor militare, Coroana va lua măsuri, pentru ajungerea scopurilor sale militare, contrare parlamentarismului, poate contrare chiar și constituționalismului țării. Incurcările se așteptau doară în fiecare moment în politica externă, și monarhia noastră le aștepta cu totul nepregătită, pentru că domni din dieta dela Budapesta își petreceau vremea cu votări nominale și cu interpelări nesperioase și fără nici un rost.

S'au supărat foc cei din opoziția maghiară pe guvern și pe contele Tisza, pentru că le-a tras o dungă atât de groasă peste socoteală, țara însă a răsuflat cu mult mai liniștită, pentru că i s'a luat o piatră grea de pe pept: frica, că poate să ajungă iarăși în conflict cu Coroana, din pricina opoziției.

A cerut mereu opoziția maghiară, cum știm, capul prim ministrului Lukács, și mai ales capul contelui Tisza, dar nici unul nici altul nu și-a părăsit locul, pentru că munca lor nu era terminată întreagă. Au făcut deci și legea electorală, nu așa cum au promis-o toți țării, cei dela putere și cei din opoziție, ci așa, cum în internul lor o doreau și unii și alții: nu prea radicală și nu prea liberală, și chemată să conserve drepturi pe seama anumitelor cercuri.

Și au mai făcut și noul regulament de casă, chemat se ridice parlamentul la nivel înalt, pentru că va exclude pentru viitor orice scene nepotrivite cu demnitatea dietei, orice inscenare de scandal, dar es-

clude cu totul și obstrucția, pentru că nu mai dă în mâna minorităților arme, cu cari ar putea să abuzeze. Și aceasta e opera cea mai însemnată a contelui Tisza, pentru că noul regulament de casă schimbă cu totul situația politică dela noi.

Noul regulament de casă adevărat nu mai permite, ca budgetul țării să nu poată fi votat la timp, numai pentru că să nu fie votate sumele necesare pentru acoperirea trebuințelor militare, și nu mai permite, ca contingentul de recruți să nu fie votat la timp, așa, ca cei dela conducerea armatei să fie nevoiți a chema la arme rezerviștii, pentru a nu rămâne fără trupe, — ci în viitor orice cerere, orice dorință, de caracter militar, a Coroanei, va fi împlinită cu promptitudine din partea dietei din Budapesta.

În schimb însă, — și aceasta e partea lucrului, care ne privește, — nu vor avea în viitor nici Maghiarii nici o cerere și nici o dorință, pe care Coroana să nu le-o îplinească, în chestii interne, mai ales în chestii naționale. Contele Tisza, ca bărbat de stat cu orizonturi largi și cu largi vederi, a restabilit pe multe decenii înainte buna înțelegere și raporturile de reciprocitate între Coroană și națiunea maghiară, în mod mai pregnant poate chiar decât Deák Ferencz, pentru că acesta tot mai lăsase câte o ușă deschisă, bună pentru exploatarea situațiilor critice, — contele Tisza le-a închis însă pe toate. Știa foarte bine contele Tisza, că numai stând bine cu Coroana, cu cea de azi și cu cea de mâine, respectându-i și asigurându-i toate drepturile, — domnia în jos, și încă domnia nelimitată și necontrolată, este a lor, a Maghiarilor.

Învățătura care se desprinde pentru noi din această situație politică schimbată e apoi aceea, că speranțele legate de unii dintre noi de apropiatul viitor, trebuie să și le

considerem toți de nimicite, și toți trebuie să ne împăcăm cu gândul, că o schimbare a situației politice, în favorul nostru, se poate face astăzi exclusiv numai pe calea înțelegerii cu cei dela putere, cu cei din Budapesta. Dela alți factori să nu mai așteptăm nici o schimbare de lucruri, favorabilă nouă, pentru că nu are să urmeze, nici acum, nici în viitorul apropiat. Spunem lucrul acesta cu sinceritatea cu care l-am spus de multe ori și în trecut, și cu bunul gând, de a îndupleca pe cei dela conducerea politicii românești, ca acceptând întru toate politica reprezentată de ziarul nostru și crotită de marele său întemeetor, Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna, — să nu se lase descurajați de nesuccesele din trecutul apropiat, ci se caute modalitatea și calea de a continua, dacă numai se poate, pertractările cu factorii competenți în chestia înțelegerii maghiaro-române, atât de necesară și pentru unii și pentru alții, și atât de mult dorită și de unii și de alții, asigurându-i, că nu pot sevârși o faptă mai însemnată și mai folositoare obștei românești, decum ar fi legarea unei înțelegeri cinstite cu guvernul țării, înțelegere însă, din care nu persoanele, ci obștea românească se tragă folosul.

Războiul. Puterile mari europene nu au acceptat condițiunile de pace stabilite din partea statelor aliate balcanice, ci au precizat ele bazele, pe cari se vor putea începe pertractările pentru legarea păcii. Sunt următoarele: Chestia Albaniei și a insulelor egeice, rămâne rezervată cu totul puterilor mari europene. Despăgubire de război Turcia n'are să plătească statelor aliate balcanice. Hotarele noi ale Turciei se stabilesc astfel: O linie dreaptă între Enos, Ergeni și Midia. În conflictul româno-bulgar nimica nou.

lei populare, dar îndeosebi ai școalei civile.

Recunoștință și cinste e o povestire adevărată despre un bărbat model de hărnicie și de recunoștință față de părintele său pe deoparte, și față de binefăcătorul său pe de altă parte. Un băiat tânăr de abia 10 ani, fiul unui tată bătrân și sărac, e silit se plece la oraș ca acolo să-și caute ocupațiune pentru traiu. Portarul unei case nobile, fiindu-i milă de el, îl primește la sine ca comisionar și băiatul hărnic și deștept în curând își câștigă o sumă frumoasă de bani, din cari ajută și pe bolnavul său părinte. După 3 ani moare tatăl său, pentru lungirea vieții căruia și-a cheltuit aproape toată agoniseala, iar după îndeplinirea celor de lipsă cu înmormântarea se întoarce iarăși în capitală, la protectorul său. Prin hărnicie și eructare își agonisi în scurt timp suma cheltuită, ba împrăștiă sume însemnate și între cei lipsiți și săraci întru pomenirea tatălui său. Munca asiduă, care și-o îndeplinea cu atăta conștiințiozitate, îl făcea tot mai iubit și stimat de superiorii săi. N'a avut însă parte de o viață mai îndelungată, căci la vârsta abia 38 ani din cauza unei rane primite la cap și căreia nu i a dat atențiunea cuvenită, a căzut la pat și în scurt timp muri. Neavând neamuri apropiate își testă toată averea de câteva mii de franci pentru îngrijirea bolnavilor săraci și neputincioși, iar

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Fine.)

2. *Suflete de copii*, Istorie de Ana Codrean.

Cată vreme istorioarele despre cari am vorbit, cu toate că sunt anume alcătuite pentru educațiunea copiilor de școală, totuși nu-ți fac impresiunea de fabricațiuni moralizatoare, ci sunt, ași putea zice despre unele din ele, creațiuni mai superioare, din cari ideea morală ese în mod spontan, nesilit, nu e anume căutată, — până atunci istorioarele din *Suflete de copii*, afară de unele imitațiuni după D'Amicis, Stükl, Knid și alții, sunt istorisiri moralizatoare cu tendință, ceea ce le detrage din valoarea artistică.

Povestirea primă: *De demult*, dovedește cele spuse mai sus, în care se aduce ca model o familie în care domnește pacea și bunăînțelegerea între părinți și ca urmare creșterea aleasă ce o primesc copii în o astfel de familie.

Altă povestire originală: *Nenea Doctorul*, deși e mai bine scrisă ca cea amintită, îi lipsește spontaneitatea. Conversația micii Lizice, copilă de 4 ani, cu „nenea Doctorul” e căutată și silită, nu se potrivește în gura unei fete de etatea ei.

Partea educativă constă în pedepsa ce o suferă fetița pentru neascultarea ei față de mamă-sa. „Ou roșu”, de asemenea povestire originală, e mai superioară, atât ca fond, cât și ca formă decât cele amintite. Are ca idee fundamentală ajutorarea copiilor celor lipsiți din partea celor bogați, îndeosebi la sărbători mari, ca la sărbătoarea Sf. Paști, ca se simtă și acești copii mășteri ai sorții bucurie de sfintele sărbători.

Instructivă și totodată și educativă e povestirea *Ionel și Costică* (mitație), în care se pedepsește aspru îngâmfarea copilului de boer, care-și despretuește colegul de școală sărac, dar nobil la suflet. Bietul sărac, cu toate umilirile ce le-a suferit dela îngâmfatul fiu de boer, totuși, când ajunge acesta în miserie în urma vieții sale deșăfate, îl ocrotește la sine și în marinimie sa îi plătește datoriile, îl învață se lucreze luându-l tovarăș la meseria sa. O pildă frumoasă de răbdare și marinimie, predată în o limbă îngrijită, ne prezintă această istorisire.

O minunată pildă de iubire de patrie găsim în *Micul Tobașar*, care e o localizare foarte reușită după Tobașarul de D'Amicis. Bucăți alese sunt: *Copilul de pescar*, în care se îndeamnă copii la iubirea și respectul ce dăoresc colegilor lor mai săraci, căci de multeori sub o haină ruptă și neîngrijită se află o inimă

mai simțitoare și mai nobilă decât sub haina de catifea a fiilor de boer. Numai o mamă și *Mama Dora* cuprind de asemenea învățături folositoare și se pot citi cu frumoase rezultate educative copiilor dela 9 ani începând.

Limba acestor istorioare e bine îngrijită, aleasă, stilul e popular, ușor de înțeles din partea copiilor. Neologisme și cuvinte străine lipsesc cu totul; modul de expunere nu e atât de artistic ca la Dunca-Schau. Ana Codrean e mai norocoasă în traduceri și imitațiuni, a căror valoare e superioară bucatilor originale, în care se prea simte tendința silită de a scoate la iveală ideea morală; de altmunc instructive și educative sunt toate istorisirile și aduc folos real copiilor și copilelor din clasele a II-a și IV-a elementară.

3. *Povestiri morale pentru tinerime*, de Dna de Genlis.

Cartea de față e o podoabă pentru fiecare bibliotecă școlară, judecată atât după conținut, cât și după formă, — fiind traducerea făcută în o românească ireproșabilă. Cuprinde 5 istorioare morale, traduse din limba franceză, în cari se scot la iveală nenumăratele pilde de marinimie, cinste, recunoștință, hărnicie, milă, religiozitate, milostenie, cari prin felul interesant și atrăgător al predării formează adevărate bogății sufletești pentru inima copiilor și copilelor din cei din urmă ani ai școa-

Legea despre salariile învățătoarești.

— Spicuri din ziarul dieței țării. —

(Fine).

Ce se atinge de ajutorul de stat, în tractul meu, din 35 școli, dintre care poate că afară numai de patru toate au cerut ajutor de stat, nu a recomandat nici una, și astfel ajutorul nu s'a acordat nici pentru una. Din contră, a mai făcut și pagubă comunei bisericești, pentru că în două rânduri a asigurat-o, adică i-a pus în vedere ajutorul de stat, dacă ridică edificiul școlar corespunzător. Comuna e numai filie a unei comune matre, Ribita, și înainte de intrarea legii în vigoare țineau împreună un învățător, dar după intrarea în vigoare a legii comunitatea aceasta a sistat-o comisiunea administrativă, firește, la propunerea inspectorului de școli, căci el e domnul cel mare. (Mișcare). Așa e în comitatul Hunedoarei! Când eu am cerut în comisiunea administrativă, ca relele acestea să fie sante, mi s'a răspuns, că ele aparțin organului administrației de stat. Se știa, că la salariul învățătoareștii comuna nu poate contribui decât cu 200 coroane, fiind o comună săracă, cu 300 de suflete și cu 35—40 copii obligați să umble la școală. Și avea comuna bisericească câteva mii de coroane. A jertfit 10 mii de coroane cu școala, a cumpărat ce trebuie în ea, și atunci a spus inspectorul de școli, că trebuie acum și învățător, altcum nu poate cere ajutor de stat. De trei ani e ales învățătorul și acum așa spune inspectorul de școli, că ajutorul de stat numai atunci va fi acordat, dacă comuna bisericească contribuie cu 600, nu cu 200 coroane la salariul învățătoareștii!

Dar legea nu dă acest amestec inspectorului de școli, căci lucrul urmează din noțiunea ajutorării. Între școli nu se poate face deosebire. În lege e pus, că dacă primește comuna bisericească ajutor până la 200 coroane, statul nu are nici un drept de ingerință. Legea nu stabilește suma, care se dă ca ajutor de stat. Procedura aceasta corespunde noțiunii ajutorării, pentru că dacă e necesar ajutorul, el trebuie dat amăsurat necesității. Legea numai atâtă spune, că dacă ajutorul trece peste 200 coroane, atunci statul are drept de ingerință în anumite chestiuni. Așa stăm noi deci cu capitalul de 10.000 coroane investit în școala, care nu funcționează.

Între astfel de împrejurări, sigur că stăm de tot îndărăt cu instrucția poporală. Ca învățământul se corespundă chemării sale, e necesară schimbarea cu totul a direcției observate până acum de organele de stat cu privire la ajutorul statului. Să se dea bisericii ajutorul, care va aduce interese cu interese, ca să fie în stare, între împrejurările date, să înmulțească numărul școlilor, și să nu fie silită a și le impușina, promovând astfel învățământul, împreună cu interesele cetățenilor și ale statului. E nelucru de la lipsă, ca între stat și biserică să se restabilească încrederea, liniștea, pacea, pentru ca țara să fie pusă în poziția de a se putea întări, delatând primejdii interne și externe.

Politica de contopire trebuie abandonată, pentru că naște amărăciune la naționalități, iar a le nimici, ori contopi, nu poate, pentru că astfel de atacuri să frâng de rezistență naționalităților. E știut doară, cât de vie e conștiința națională la naționalități, și mai ales la poporul român. Se spune doară și a rămas vorba și din trecut, că el a luptat mai mult pentru limbă

decât pentru viață! Și e cert, că liniște, pace, nu va fi, căa vreme va fi atacată limba naționalităților, drepturile lor, cultura lor națională.

După acestea, fiind eu omul păcii, vreau să fac în privința aceasta un proiect de rezoluție. Scurtez mersul desbaterii, pentru că la discuția specială nu voi vorbi, fiindcă modificări fundamentale nu pot aștepta dela actuala discuție, cerându-se pentru aceasta raporturi mai liniștite, și astfel asupra paragrafilor amintiți, în cari ar fi de intercalat modificările, nu mă voi estinde, fiind și de altcum clar înaintea tuturor celor interesați: învățător, susținător de școală, biserică, că libertatea și dreptul autonom se restrâng în acei paragrafi. Ca la celalalt proiect de lege, cer și aici, să se abandoneze de tot calificarea, pentru că, ea, cum am accentuat și atunci, — împedecă libertatea personală, părerea și convingerea liberă, și se știe, că multe sunt mijloacele, cu cari organele calificatoare pot se abuzeze de situația bieților învățători. Mă provoc de ceea ce se cuprinde în memorandumul alianței regnicolare a reuniunilor învățătoarești, anume: „Cu tot dreptul ne putem teme, că oamenii vor fi conduși la stabilirea calificărilor de antipatii personale, interese mărunte individuale, preocupăți confesională, iar prin înțiturile naționaliste și de concepții contrare ideei de stat maghiar“. Cred, că cu privire la calificare mi-am precizat din destul punctul meu de vedere, și îmi iau voe acum să-mi cetesc proiectul de rezoluție:

„Proiectul de lege se ia dela ordinea zilei și guvernul să fie îndrumat a se estinde și la modificarea acelor dispoziții ale art. de lege XXVI. din 1907, cari absolvă acordarea ajutorului de stat de condițiile — între cari și instrucția bilingvă — cari sunt în contradicție cu art. de lege XLIV. și XXXVIII. din 1868, precum și cu autonomia bisericii asigurată în celelalte legi și cu dispozițiile referitoare la drepturile de limbă ale naționalităților, rămânând pentru stat pe terenul școlar numai dreptul de controlă cuvenit. Calificarea se abandonează de tot. Ajutorul de stat, unde se simte lipsa, să se acorde fără nici o restricție, pentru ca salarizarea învățătorilor să fie egală cu a învățătorilor de stat. Proiectul de lege astfel elaborat să fie prezentat după posibilitate încă în prima jumătate a anului curent“.

Cu amânarea aceasta mică învățătorii nu vor suferi scădere cu privire la prestațiile lor materiale, pentru că proiectul de lege din desbatere, conform modificării comisiunii, asemenea competențele cu începere dela 1 Ianuarie a. c., iar bisericii, ca susținătoare de școli, îi este dat termenul până la finea anului 1913, ca se reguleze salariul pe temeiul acestei legi, respective să se îngrijască de întregirea competențelor“.

Răspunde ministrul de justiție Balogh Jenő, că a ascultat cu mare atențiune vorbirea antevorbitorului, și a aflat în ea, ca și în proiectul de rezoluție, multe chestii imbinat la oală, cari sunt de natura divergentă. Nu poate accepta proiectul de rezoluție, chiar și din motivul, că el se referă și la celalalt proiect de lege, deja votat. Continuă apoi astfel:

„Ce se atinge de gravaminele naționaliste, dacă am înțeles bine, aceasta era măduva vorbirii, pot asigura pe stimatul meu condeputat, și întreaga onorată casă, că atât pe timpul servit în ministerul de culte și instrucțiune publică, cât și în func-

țiunea mea de acum, am avut năzuința principală și mi-am ținut de datorință isvorată din chemarea mea, cum îmi voi ținea totdeauna și în viitor, ca cu conducătorii chemați ai concetățenilor mei de limbă nemaghiară să muncesc în pacinică bunăînțelegere, spre binele țării, și astfel declar cu hotărâre, că nici un fel de năzuință de ingerare, ca aceea, pe cari, dacă am înțeles bine, le-a amintit stimatul meu condeputat, eu nu am sprijinit, despre ele cunoștință directă nu am, și nici nu le țin de compatibile cu interesele Ungariei“.

Dieta votează legea. La discuția pe articolele canonice Giesswein a făcut mai multe propuneri de modificare, cari însă nu s'au primit. Deputatul Zalán Gyula a propus un nou paragraf, referitor la competențele învățătorilor și învățătoarelor aparținătoare statului monahal (călugări și călugărițe). Cu consentimentul guvernului noul paragraf s'a primit. Raportorul apoi, domnul Dr. Iosif Siegescu, a propus la paragraful 31 o textuare nouă, care asemenea s'a primit.

În ședința din 5 Martie n. c. dieta a votat legea și în treia cetire.

În casa magnaților discuția asupra acestei legi s'a purtat în ședința ținută Joi, 13 Martie n. c. la orele 4 după amiază. După vorbirea raportului, care a recomandat legea spre primire, a luat cuvântul P. S. Sa, Episcopul Vasile Hossu al Gherlei, și a rostit vorbirea următoare:

„Proiectul de față referitor la regularea salariilor învățătorilor, comunali și confesionali, îl primesc atât în general cât și în special, deoarece refuzarea unui proiect de lege de către camera magnaților provoacă numai tratative trăgănătoare. Și de altcum trebuie să recunosc cu plăcere, că guvernul s'a străduit prin elaborarea acestui proiect, să satisfacă cerințele învățătorilor confesionali.“

Cu toate aceste mă simt totuși dator a arăta, că în proiect se face o deosebire, deși mică, între învățătorii de stat și cei confesionali, pentru că deși ajung în definitiv ambele categorii de învățători la același salariu, învățătorii confesionali ajung la avansare și la salariu mai târziu, decât învățătorii de stat. Învățătorii confesionali sunt mai nefavorizați deoparte în salarizare, iar de altă parte la stabilirea competențelor lor de locuință. Aceasta îi jigneste pe învățătorii confesionali în sentimentele lor și mă simt îndemnat a interpreta aci cererile lor. Sper — și în credința aceasta, primesc proiectul — că guvernul nu și-a spus încă cuvântul din urmă în chestia aceasta, ci îmbunătățindu-se situația financiară a țării, se va îngriji ca deosebirea existentă între învățătorii de stat și cei confesionali să dispară, și ca acești din urmă să se bucure de aceleași beneficii de cari se bucură învățătorii de stat.

Recunosc, că și acest proiect înseamnă un progres, ajungând învățătorii la un salariu aproape egal, și poate în multe privințe chiar întrec salarizarea învățătorilor din alte state ale Europei. Învățătorii confesionali săvârșind însă aceeași muncă culturală, ca și învățătorii de stat, merită să fie în aceeași măsură tratați și răsplătiți.

Nu doresc a mă estinde asupra amănunțelor proiectului declarând di ministrul de finanțe în ședința comisiei, că deocamdată nu s'a putut mai mult, din cauza situației financiare nefavorabile, ceea ce azi apreciem pe deplin. Recunosc cu plăcere și mulțumită, că statul jertfește o sumă foarte frumoasă pentru salarizarea învățătorilor confesionali, și rog guvernul, ca răsplătind pe învățătorii, cari împreună cu preoții au o influință mai mare asupra vieții spirituale a populației din întreaga țară, să-i liniștească, ca ei să se poată dedica cu tot dinadinsul chemării lor, muncii culturale ce au a îndeplini pentru binele public și al patriei. Căci țin să declar fără esitare, că noi nu ne păzim în nici o privință și nu ne apărăm nici împotriva celui mai efectiv control, ce ni s'ar aplica din partea statului, ba și dorința noastră este — și vom influența prin organele noastre în direcția, ca învățătorimea, stând la culmea chemării, ei să-și săvârșască munca patriotică întotdeauna cu cea mai mare acuratețe.

Când fac aceste declarații, rog pe di ministrul de culte, pe care l salut cu stima cea mai mare din prilejul ocupării postului său, ca să caute, ca legea să se execute conform intențiilor ei nobile, ca guvernul să nu fie puțin dărnice nici față de învățătorii confesionali, distribuind ajutorul de stat să se facă în mod echitabil, împărțind pe învățători de acel tratament bun și parintesc, care le câștigă inima și îi face să fie muncitori folositori ai binelui public și patriei.

Primește proiectul în general și special“.

Vorbește apoi episcopul reformat Gyurátz Ferencz, care asemenea primește legea, dar constată, că învățătorii confesionali sunt în defavor față de cei de stat, și iarăși sunt în favor învățătorii față de învă-

țatoare. Ar trebui se fie toți egali, pentru că toți se vor săvârșesc aceeași muncă.

Primatle catolic Csernoch Iános își exprimă părerea de rău, că guvernul a primit în dietă o propunere, care are de scop revizuirea legii școlare dela 1868, pentru că pe calea aceasta să statifice școlile comunale și confesionale. Să nu se uite însă, că art. de lege 38 dela 1868 e o creațiune din cele mai bune și mai bine succese. Să nu se clatine deci la temeliiile acestei legi, să nu fie atacate principiile pe cari a fost ea întemeiată. Legea din discuție o primește.

Ministrul de culte și instrucțiune publică, Iankovich Béla, arată, că față de trecut, salariile învățătorilor confesionali s'au urcat cu mult mai mult decât ale celor dela stat. Îmbunătățirea de acum e deci mai favorabilă celor dintâi. Ce privește statificarea tuturor școlilor, declară că o sarcină atât de mare starea financiară de astăzi a țării nu o poate suporta. Deci guvernul nu se gândește la așa ceva.

Ministrul de justiție Balogh Jenő spune, că el a înțeles propunerea din dietă a lui Antal Géza (la ea făcuse aluzie primatle Csernoch) așa, ca să se adune materialul necesar, pentru începerea lucrărilor de revizuire a legii școlare, dela 1868. De altcum e contrar al statificării școlilor pe întreaga linie.

Casa magnaților primește legea despre regularea salariilor învățătoarești, atât pentru învățătorii de stat, cât și pentru cei comunali și confesionali, fără modificare.

Discursul deputatului Dr. T. Mihali

rostit în ședința din 13 Martie n. c. a dieței ungare, la discuția asupra proiectului de modificare a regulamentului de casă.

„Onorată cameră! Imi iau permisia, ca pe scurt să precizez punctul de vedere al partidului de care mă țin, privitor la intențiunea revizuire a regulamentului camerei.“

Partidul naționalist de repetate ori a accentuat, că stă pe baza principiului libertății de cuvânt și de acțiune a deputaților. În consecință este numai firesc când protestez cu toată hotărârea în contra ori-cărei încercări de a limita această libertate a cuvântului în parlament.

Abstrăgând dela acest punct de vedere principiar, peste tot chestiunea înăsprii regulamentului de casă numai în acel caz ar fi discutabilă, dacă parlamentul ar fi compus pe baza unei astfel de legi electorale într-adevăr democratice, care ar face posibil, ca parlamentul să fie de fapt icoana fidelă a convingerilor politice a întregii țări, și dacă majoritatea parlamentară înadevăr ar reprezenta voința și convingerea politică a majorității cetățenilor țării. Durere însă legea actuală electorală, precum și proiectul de lege trecut deja prin cameră al reformei electorale este reacționar în așa măsură, încât nici parlamentul și cu siguranță putem prevedea, că nici parlamentul viitor nu va reprezenta convingerea și voința politică a majorității cetățenilor țării acesteia. Drept aceea ar fi foarte periculos, dacă unei majorități parlamentare, care nu reprezintă voința nefalsificată a țării, i-am da o putere și mai mare prin un regulament de cameră înăsprit. Este peste ori ce îndoială, că primirea unui regulament de casă înăsprit se va dovedi de o mare greșală politică.

Abstrăgând dela acestea, regulamentul conform principiilor parlamentare asigură de o parte ordinea de discuție, iar de altă parte asigură drepturile minorității față de omnipotența majorității. Drept aceea regulamentele de cameră, în toate parlamentele, s'au creat între împrejurări normale parlamentare pe baza unui compromis făcut între toate partidele. Având în vedere deci, că suntem într-o criză parlamentară extraordinară de gravă, și considerând, că privitor la proiectul acesta pentru revizuirea regulamentului de casă nu numai că nu s'a făcut un compromis între partide, ci nici măcar n'au fost întrebat partidele din minoritate privitor la revizuirea acestui regulament — este firesc să propun, ca acest proiect să fie luat dela ordinea zilei.

Propun să nu se supună acum debaterii revizuirea regulamentului numai din motivele acestea, ci și din considerațiuni de utilitate publică și oportunitate. Desigur simțim cu toții, că țara este sătulă de criza parlamentară, care influențează în mod nefavorabil și situația financiară și economică a țării. Sunt sigur, că în cazul chiar dacă s'ar vota acest proiect de revizuire a regulamentului de casă, situațiunea parlamentară nu va ajunge la un punct de liniște, ci și în scopul înlăturării adevăratului vot universal se va reîncepe o nouă luptă exasperată cu înalte forțe.

E datorința guvernului, să facă tot posibilul, ca atât în parlament, cât și în țară să se înlătuie liniștea mult dorită.

În privința aceasta depinde foarte mult dela ținuta guvernului, care în acest scop trebuie să aducă chiar și sacrificii

suma de 1000 de taleri, binefăcătorului său, portarului Chassin. Mișcat până la lacrimi de atăta recunoștință, portarul nu primi acești bani, ci aflând o rudă foarte îndepărtată a protejatului său, care era în mizerie, — având 7 copii, îi oferi aceleia. Fapta aceasta n'a putut rămâne ascunsă, ci ajungând la urechile mai multor bărbați însemnați ai capitalei, acestia hotărâră ca premiul destinat de Academia franceză pentru recompensarea celei mai virtuose fapte, săvârșite în cursul anului să se confere portarului Chassin. S'a și îndeplinit această hotărâre, dându-i-se medalia de aur ca un omagiu datorit virtuților sale, iar portretul lui s'a așezat într-una din sălile Academiei, ca să fie pentru posteritate ca o pildă frumoasă de cinste și recunoștință.

Căldărariul, a doua povestire, e un model de jertfire a unui servitor pentru stăpână sa, ajunsă din o poziție însemnată în mare stramtoare materială, și cum acest recunoscător servitor n'o părăsește, ci se angajează calfa la un căldărariu, pentru ca din agoniseala sa — de un franc pe zi — să-i poată asigura stăpânei sale traiul. Vedem cum sub exteriorul dur a acestui servitor se ascunde sufletul cel mai simțitor și înălțător. Jertfa nobilă a acestuia, adusă în un mod atât de generos față de stăpână sa, e o pildă de alipire și credință din cele mai strălucite și mai mișcătoare.

La Viața în lux și viața în simplicitate, Indreptarea unei fete leneșe și Pemela

sau o adoptare fericită găsim tipuri de mame vrednice, cari jertfesc totul pentru buna educație a fiicelor lor, găsim fice, cari prin răbdare și abnegațiune se desfară de unele însușiri nepotrivite ca nepăsarea, lenea, luxul sau mândria și ajung cel mai înalt grad de perfecțiune morală; iar în Pamela găsim cea mai strălucită dovadă, că unica fericire constă: în a face bine semenilor tăi. Bogăția exemplelor din aceste trei istorisiri din urmă pot trezi și întări cele mai frumoase virtuți în inimele fetițelor de școală dela anul al 12-lea în sus.

Până când povestirile din cele două cărți amintite mai sus se potrivește atât pentru copii dela sate, precum și pentru cei dela oraș, cele din *Povestiri morale*, de Cna Genlis sunt mai acomodate pentru copii dela oraș, unde viața e mai completă și prin urmare mai asemănătoare tipurilor descrise în aceste istorisiri. În ce privește etatea, în care să se de spre cetire cărțile despre ce am vorbit, sunt de părere, că La Alma și suflete de copii se pot ceti cu folos cu copiii dela 8—12 ani, iar Povestiri morale dela acest an în sus; din experiența proprie mărturisesc, că cele din urmă le-am cetit cu elevele din școala civilă de fete din Făgăraș, dobândind frumoase rezultate.

Dr. Dumitru Borcia
paroh-catihet.

personale, pentruca în cazul izbucnirii unui războiu să ne găsim în pace internă, în bună înțelegere, având în caz contrar toată răspunderea guvernului țării.

Bărbații politici maghiari în această privință ar putea lua exemplul de la partidele politice din România vecină, între cari asemenea au fost mari diferențe și mari frecări; dar cari îndată ce s'a arătat primejdia unui războiu, s'au întrunit în un adevărat sentiment patriotic și nu numai că au restituit pacea parlamentară, ci conlucrea din toate puterile pentru rezolvarea norocoasă a tuturor chestiunilor de importanță. Acelaș pericol ne amenință și pe noi, de care e amenințată și România, și nefiind exclusă posibilitatea ca armata noastră să trebuiască să conlucreze cu armata României, este de dorit ca pentru acest caz și la noi să fie înfăptuită liniștea internă. Toate aceste motive de importanță superioară mă îndeamnă să declar în numele partidului, căruia am o noareă să aparțin, că nu primesc proiectul prezentat, ci prezint următoarea propunere:

„Propun ca proiectul privitor la revizuirea regulamentului de cameră să fie luat dela ordinea zilei”.

Declar, că întrucât propunerea mea nu s'ar primi, partidul nostru nu va lua parte la desbaterea meritorică”.

Din protopopiatul Bistrița.

Puțin s'a scris despre activitatea acestui protopopiat, sau aproape de loc, și tocmai aceasta mă îndeamnă să dau publicității ceea ce merită a fi arătat, ca o recunoștință a muncii făcute conștiințioase; căci e adevăr faptul, că de câțiva ani, de când Rev. domn protopresbiter Gregoriu Pletosu conduce destinele acestui protopresbiterat, s'a inaugurat era unei munci sănătoase, zelose, statonice, sistematice și binefăcătoare la noi, munca, de ale cărei roade ne bucurăm deja.

Mă voi restrânge la fapte.

În săptămâna trecută, sub prezidiul domnului protopresbiter Gregoriu Pletosu, s'a ținut ședința ordinară a sinodului protopopesc al tractului Bistrița, la care au participat toți membrii, dovedind caldă interesare și adâncă înțelegere.

Ședința s'a deschis prin domnul protopresbiter Gregoriu Pletosu. În cuvinte adevărate părintești ne-a vorbit: „Despre chibzarea corporațiilor administrative în organismul nostru bisericesc cu deosebire în aceste vremuri critice”. Vorbirea a fost cu viu interes ascultată. S'au cetit apoi socotelile pe 1912 și bugetul pe 1913, ear ca ultim punct, domnul protopresbiter citește raportul său general: „Despre starea și mersul afacerilor în protopresbiterat în 1912”. Ca cetitorul să-și poată face o iconă a muncii de un an, fac un scurt rezumat al numitului raport.

În acest raport se constată cu multă plăcere, că ședințele, aceste întruniri constituționale și-au lăpădat de mult haina riguroasă de oficialitate formalistă și ele au devenit adevărate serbători culturale bisericești cu mult dor așteptate.

Aceste ședințe sunt bine cercetate, se arată mult interes pentru mersul sănătos și în bună alvie a afacerilor bisericești, obștești, economice, culturale, sociale; ceea ce e o bună garanță pentru viitor. Stăruiește ca și în viitor să muncim cu toții sistematic cu un program bine definit, pentru promovarea bunei stări a neamului.

Ne raportează mai departe:

1. Dându-ni-se un prilej foarte favorabil, de-a câștiga pe seama bisericii și casei parohiale un teren mai prețios și rentabil, mai mare și acomodat, situat într-o stradă cu viitor, s'au făcut pași necesari pentru câștigarea lui și vinderea celuiualt teren, care începe să-și peardă valoarea pentru biserică prin clădirile mari ce se planuesc acolo.

2. Prin desele vizitațiuni canonice s'a convins protopresbiterul, că starea religioasă morală în tract, e zi de zi mai multămitoare. Poporul ține la credința sa strămoșească la tradițiile bisericești și naționale, și cercetează biserică.

3. Mișcarea poporațiunii e în creștere continuă. Se lucră cu zel pentru stărpirea moravurilor rele în popor.

4. Școlile sunt cercetate de mai mulți copii ca în trecut. Se pune multă muncă pe micșorarea analfabeților. Rezultatul este îmbucurător. Numărul cunoscătorilor de carte a crescut însemnat. Școlile fiind mai cercetate, a adus cu sine că în 6 comane trebuie instituite posturi nouă de învățători. E un semn plin de frumoase speranțe pentru viitor.

5. Conviețuirile și nașterile nelegiuite sunt în decreștere. Stăruie ca preoții să fie sentințele neadormite, ca nimic daunător să nu se încubeze în sinul credincioșilor noștri. Să lupte cu tărie evanghelică împotriva sectelor moderne, să înființeze reuniuni de

temperanță, cetire, fondări bisericești, școlare, lucrând cu zel, îndrumând în cuvinte părintești la o împlinire și mai conștientă a îndatoririlor naționale bisericești.

Încheie apoi sfătuind pe preoți să ție pas cu cultura și spiritul timpului, prin lectura cărților bisericești și de știință, a foilor de specialitate, cari azi sunt așa de ieftine. Să țină predici și conferențe.

Toți să muncim cu zel, căci viața noastră e plină de probleme și îndatoriri. Să avem pururi înaintea ochilor idealul bisericii și neamului, pentru a cărui ajungere să muncim solidari și neobosiți.

Sinodul protopresbiteral a rezolvit apoi toate agendele, cari în înțelesul statutului organic cad în competența sa.

Cronicar.

NOUȚĂȚI.

Circulațiunea străinilor în Sibiu. Cu toate că vara anului trecut n'a fost favorabilă excursiunilor, totuși, cum arată raportul biroului nostru de informațiuni, Sibiuul a fost vizitat de un număr mai mare de străini, decât în anul precedent. În Iunie, Iulie, August și Septembrie 1912 au sosit în hotelurile sibiene 8824 de oaspeți (în 1911 au fost 7157). Dintre aceștia: din România 2296, din Ungaria 5513, din Austria 666, din Germania 147; din alte țări 202 persoane.

Intrunire de protestare. Partidul social democrat din Budapesta a organizat Duminecă o mare adunare sub conducerea opoziției unite. Au ținut cuvântări: Justh, Vázsonyi, Aladár Zichy, socialistul Buchin și alții. S'a primit o rezoluțiune, în care se aprobă lupta contra legii nouă electorale și se cere revizuirea ei. Participanții au plecat apoi la monumeatul lui Petőfi, unde au sărbătorit festivitatea libertății. Ordinea publică n'a fost turburată.

Tablouri de Rafael. În Perugia s'au descoperit trei lucrări admirabile, necunoscute până acum, ale marelui pictor Sanzio Rafael (1483—1520). Unul din tablouri este un fresc, adevărat cap d'opere al artei italiene.

Hymen. Duminecă în 2 Martie st. n. s'a serbat în casele parohului I. Broșu din Dârstele-Brașovului cununia dsoarei Constanța Broșu cu dl Costi A. Popovici, locotenent în r. și mare proprietar. Nași au fost dna și dl Dr. Alexandru de Vaida-Voevod.

Dela „Crucea Roșie”. Filiala din Sibiu (Nagyseben) a Reuniunii „Crucea Roșie” împarte 6 locuri gratuite la colonia de copii din Ocna (Vizakna). Petițiile sunt a să substerne până la 5 Maiu anul curent secretarului filialei, Gustav Andrae, pretor, (Strada Șaguna nr. 10). Tipăriturile necesare pentru petiții și acuize se pot procura în librăria Krafti din loc.

† Simeon Dorca, preot gr.-or. român, în Loamnăș, după lungi și grele suferințe, împărțit fiind cu Sfintele Taine, a decedat Duminecă, în 3/16 Martie, la orele 11 noaptea, în anul al 72-lea al etății și al 51-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre vecinică odihnă Marți în 5/18 Martie, la orele 2 p. m., în cimiterul din Loamnăș. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Scăpați din temniță. Pe temeiul amnestiei date de țarul tuturor rușilor, ca ocazia jubiului dinastiei sale, au fost eliberați 9958 de întemnițați. Intre aceștia se găsesc 840 de condamnați pentru crime politice.

Nenorocire. În Sebeșul-săsesc s'a nenorocit baeatul de trei ani Ioan Iuga. Vineri, când părinții săi erau duși deacasă, s'a apropiat de sobă, hainele sale au luat foc și copilul a fost găsit mort.

Înghetați. Ziarele din Constantinopol anunță, că avânposturile turcești dela Ceatalgea au aflat patru sute de soldați bulgari înghețați. Intre cei nenorociți erau și patru ofițeri, morți asemenea de frig.

† Zaharie Oprea, paroh gr. or. în Bandul de câmpie, după un morb scurt, împărțit cu sf. taine ale muritorilor, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Duminecă, în 3/16 Martie a. c. la orele 12 noaptea, în anul 56 al etății, 30 ai preoției și 3 săptămâni ai văduviei. Osămintele pământești după celebrarea rituală gr. or. se vor așeza în cimiterul de lângă biserică astăzi, Mercuri, în 6/19 Martie a. c. la 2 ore p. m. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Colecta pentru flota aeriană. Resultatul de până acum al colectei, pentru înființarea unei flote aeriene în Austria, este de un milion de coroane. În fruntea contribuitorilor se află membrul din casa seniorilor Dreher, casele Guttman, Rothschild și Schöller, cu câte 100.000 coroane. Căvalerul Carol Skoda și alții au contribuit câte 50.000 de coroane.

Teatru sub cerul liber. Din Lipsca se vestește, că în parcul dela Neudorf se vor ținea în lunile Mai, August și Octombrie câteva mari reprezentațiuni teatrale, date sub cerul liber. S'au și început lucrările pentru clădirea arenei în parcul numit. În arenă vor avea loc cinci mii de privitori și câteva mii de actori și statști. Se vor reprezenta piese cu subiecte istorice.

Arhiva inchiziției. Un ziar berlinez comunică știrea, că în Vatican s'a făcut zilele acestea inventarul scrierilor inchiziției, și că din acest prilej au fost arse câteva acte importante, în deosebi actele privitoare la celebrul proces al lui Galileu, ilustrul astronom persecutat de inchizițiune (1564—1642). Din Roma se știe, că știrrea nu este adevărată. Este însă adevărat, că scriitorii călugări au cerut să li se deschidă arhiva pomenită, dar au fost refuzați.

Milionarul însănoșat. Pe bordul vaporului *Adriatic* a sosit milionarul Pierpont Morgan la Neapol. Morgan, însoțit de soția sa, de două fiice și de profesorul Bastianelli, care fusese chemat la Cairo anume pentru a fi consultat de bolnavul Cresu american, a ocupat 18 cabine din vapor și a plătit 120.000 lire pentru călătoria dela Alexandria până la Neapol. Cu un tren special a plecat apoi din Neapol la Roma, unde va sta mai mult timp. Se spune, că împăratul Wilhelm s'a interesat prin o depeschă despre sănătatea lui Morgan, când milionarul se găsea încă în Cairo.

Din școală. Învățătorul întreabă pe un școlar: „Ai iertat tu, Ionică, răul ce ți l-a făcut un dușman?” — „Da, l-am iertat”. — „Foarte frumos; și ce te-a îndemnat să ierți pe dușman?” — „Fiindcă, mă rog, era mai tare, decât mine!”

Împăratul Wilhelm și școlarii. Se anunță din Berlin, că împăratul Wilhelm a dat voie tinerimii școlare, ca la jubileul domniei sale de 25 de ani să fie salutat prin cântece patriotice, executate în curtea castelului regal dela Berlin. Au să fie de față șapte mii de copii, cari vor cânta trei cântece.

Cu balonul peste Oceanul atlantic. Sâmbătă a plecat din München peste Triest la Las Palmas (una din insulele Canare) o expediție științifică, cu scop de a studia vânturile passate pe un balon construit în insula amintită. Expediția speră să ajungă în America cu ajutorul acestui curent de aer. Gondola balonului este făcută așa, ca să se folosească și ca luntre. Membrii expediției, care a luat cu sine nutreământ pe trei săptămâni, sunt doi aeronauți germani și *Bruckner*, aviatorul american.

Voci din public.

Din observațiile unui vizitator credincios asupra bisericii gr.-or. din Cetatea Brașovului.

Sunt ani la mijloc, de când, ca un fel de obligație, vizitez orașul Brașov, iar vara mă stabilesc chiar câte o lună pentru recreație. Și ca orice bun creștin, îmi place a vizita și sfânta biserică spre a mă ruga Domnului, căci așa ne-am deprins din moși strămoși, a crede în Dumnezeu și a merge la biserică, spre a asculta rugăciunile și mai cu seamă cântările ce se aduc pentru slava Domnului.

Din predilecție, și ca partea cea mai însemnată a vizitatorilor din România, m'am obicinuit a cerceta așa zisa: „Biserica Negustorilor” din Cetate.

Ca să mai fac o descriere a sus zisei biserici, cred că e de prisos, întrucât toți acei ce au vizitat-o nu pot zice altceva, de cât că e frumoasă, că biserica, ca construcție, îndeplinește toate condițiunile cerute ca estetică, etc. și ceea ce este mai principal este că are și o acustică bună, care face foarte mult.

De asemenea biserică este înzestrată cu un preot parcă dinadins ales pentru un asemenea locaș.

Am avut ocazia să-l văd de mai multe ori. Este un preot, care numai privindu-l îți inspiră evlavie; apoi mai este înzestrat cu o voce frumoasă și sonoră. În fine îndeplinește toate calitățile cerute pentru un bun preot.

Am spus mai sus, că biserică e frumoasă, că are acustică bună, un preot model, lucru ce nu cred să-l conteste nici

unul din vizitatorii Cetății Brașovului, cari au intrat în acest locaș, dar cu toate aceste multe calități bune ce are, totuși când întri înăuntru cu plăcerea de a te înălța ascultând cântările cantorilor, nu ști ce te face parcă a eși cât mai repede din biserică.

Iată ceea ce trebuie îndreptat la această biserică, pentru atracția credincioșilor; iar pentru ca biserică să nu aibă nici un defect, veți vedea cele ce urmează.

Așa odată am avut ocazia să văd pe cantorul cel bătrân într-o stare prea puțin demnă pentru un asemenea locaș, și începând să cânte a arătat o voce răgușită și lipsă mare de cunoștințe în ale muzicii ce se cere unei asemenea slujbe.

Mai am de observat ceva, căci ori cât de puțină muzică ași cunoaște, acestea se văd.

Tot la acea biserică este și un cantor mai tânăr, și după cum am spus mai sus, că ori cât de puțin m'as pricepe în ale muzicii, pot spune că acest cantor nu are idee de muzica bisericească, absolut de loc.

Am mai observat, că în tot timpul serviciului nu a făcut altceva de cât a imitat pe cantorul cel bătrân, ca să poată cânta la fel.

Toate acestea le spun fiind revoltat în mine, cum la un asemenea locaș frumos, cu un preot de asemenea bun, să lipsească tocmai ceea ce e mai frumos la o slujbă, cântările frumos executate.

Acestea le-am observat la sus zisa biserică și am ținut să le dau publicității, pentru a se pune stăvilă acestei stări de lucruri, și nu-mi vine a crede că orășenii și negustorii din Cetatea Brașovului nu vor fi în stare a îndrepta acest rău, tocmai într'un asemenea locaș.

Eu, care ca un vizitator al Cetății, m'am isbit de acest rău, îmi exprim dorința și desigur că și alții vor fi de aceeași părere, ca pentru vara viitoare să ni se păstreze deosebita surpriză de a avea fericirea să ascultăm în acest sfânt locaș pe un cantor, care să ne atragă prin cântările bisericești evlavios executate, cu pricepere muzicală, cu o purtare frumoasă și demnă pentru un asemenea locaș, și atunci desigur că numărul credincioșilor va fi cu mult mai mare.

Sper, că pentru binele și renumele acestei sfinte biserici, cei în drept vor lua măsurile necesare.

Un credincios vizitator.

Poșta ultimă.

Asasinarea regelui din Grecia.

Din Salonic vine știrea telegrafică, că regele Georg al Greciei, care se afla în acest oraș cucerit dela Turci, a eșit eri d. a. la primblare, cu aghiotantul său, iar o mână uci-gașă a descărcat revolverul asupra sa și l'a omorât. La orele 5 și jumătate a fost împușcat, iar la 6 și jumătate a murit.

Cărți și reviste.

Monografia „Ardeleni”. O carte bine întocmită, bine scrisă, prin urmare de mare valoare, a fost scoasă din tipar zilele trecute: „Monografia institutului de credit și de economii „Ardelena”, societate pe acții în Orăștie”. Autorul cărții e domnul Ioan I. Lăpădatu, directorul băncii generale de asigurare din Sibiu, al cărui bun nume, ca scriitor și ca economist, e o garanță suficientă, că cetitorul va remanea pe deplin mulțumit și pe deplin orientat, după citirea opului, cu privire la serviciile mari, pe cari le-a făcut obștei românești banca „Ardelena” din Orăștie, în curs de 25 de ani. Pentru că opul a fost scris din prilejul împlinirii primului sfert de veac dela înființarea „Ardeleni”, întâmplată la anul 1885. În carte sunt intercalate mai multe ilustrațiuni, iar despre întemeietorul „Ardeleni”, distinsul fruntaș al neamului nostru, Dr. Ioan Mihu, se vorbește în ea cu multă căldură și recunoștință. Vom reproduce acest interesant capitol al cărții, al cărei cuprins de altcum e următorul: Cuvânt înainte. Românii orășteni înainte de înființarea „Ardeleni”. Înființarea „Ardeleni”. Activitatea „Ardeleni”. Operațiunile „Ardeleni”. Resultatele activității „Ardeleni”. După douăzeci și cinci de ani. Organele executive. Organele administrative. Organele de control. Funcționarii. Adnexe. Felicităm pe dl I. I. Lăpădatu pentru frumoasa și temeinică sa lucrare.

Nr. 142/1913.

(79) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Petrângeni** (cl. III), se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B.

Cerere de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul arătat îndatorându-se concurenții a se prezenta, — cu observarea dispozițiilor regulamentului, — în o Duminică sau sâmbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Abrud, 25 Februarie 1913.

Oficiul protopresbiterial român gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 495/1912 of. prot.

(78) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător ordinar la școala populară confesională gr. or. română din parohia **Curtuluş** prin aceasta se publică concurs cu termen de **15 zile** dela publicarea lui primă în „Telegraful Român”.

Datațiunea împreună cu acest post este salariul de o 1000 cor., din care 280 cor. dela comuna bisericească și 720 cor. din ajutor de stat votat deja, locuința în natură și 20 cor. relut de grădină.

Alesul învățător este dator a propune și religia, a conduce în duminici și sărbători elevii la biserică și a cânta acolo cu ei. Mai departe e dator a instrui elevii și în pomărit și grădinarit fără nici o remunerațiune.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

Concurenții au a și așterne petițiunile concursuale, instruite în înțelesul normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis indicat mai sus, și cu prealabila incunoștințare a protopresbiterului, a se prezenta în vre-o duminică ori sâmbătoare la biserică de acolo pentru a și arăta dexteritatea în cântările bisericești și a se face cunoscut poporului.

Deș, 25 Februarie 1913.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr. or. Deș în conțelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Pentru domni:

Cămeși, englezești și franceze.
Cravate, desinuri speciale.
Ciorapi moderni cu și fără broderie.
Batiste, noutăți aparte.
Gulere și mangete, fasonul cel mai nou.
Purtători pentru pantaloni, patentate.

Pentru dame:

Jabouts. Ciorapi de modă, noutăți elegante de primăvară.
Gulere de dantelă, Mănuși, costumuri fason englez și francez.
Negligeuri, stoffe pentru bluză de mătăsă, toate articolele de cuprușală și pentru decor în sortiment bogat, prețuri solide.

Recomandă:

Wilh. Gruninger
Sibiu, Piața mare 3/5.

Nr. 146/1913.

(72) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din comuna bisericească **Vârtoș** se escrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 800 coroane solvite în rate lunare anticipative din cassa bisericești, iar pentru restul până la 1000 cor. i se dă în folosință pământul numit la „Sonești”.

Cvartir în natură și 1 stângin lemn de foc.

Cerere de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul arătat îndatorându-se concurenții a se prezenta în o Duminică sau sâmbătoare la biserică, spre a cânta, și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 25 Februarie 1913.

Oficiul protopresbiterial român gr. or. al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Pe Fonn-Wiese

(câmpul Fonn)

se exarândează un câmp de 701 □ stângini. Detalii la

Dr. Medgyesi

(77) 1—3

jude cercual, Sibiu.

**Săpunul Steckenpferd
din lapte de crin**

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe
rămâne și va fi neîntrecut în efectul său contra lănturilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumuseții și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic intrate necondiționat se confirmă, la 80 de bani bucata se află în farmacia, drogherii și parfumeriei etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mâinilor de dame, în tuburi la 70 fil. se află pretutindeni. (48) 5—40

Mâncări de post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiu.

Ofer onoratalui public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfințelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguila marinată, iere roșii excelente de Odessa, iere negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de în curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de brânza coloniilor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata”, precum și apa „Hebe” de Sângeorgiu-român toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate**.

(73) 3—

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimă evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Cărți mai nou apărute.

W. Herchenbach, Martirul Sebastian, Trad. de Arhiereul A. Petrescu Botoșeanu	1 30	Iorga N., Să părăsim ortodoxia? — 60	
Otto v. Schaching, Chipul mamei Antonescu G., Studii asupra educației morale și estetice	1 20	„ „ „ Portul popular româ — 75	
Nădejde I. H., Educația în Anglia Popescu Sp., Contribuții la munca pentru ridicarea poporului	3 —	Iorga N., România, vecinii săi și chestia Orientului	1 25
Barțiu Gh., Studii și Articole cu prefață de Dr. I. Lupăș	— 50	Pr. I. Popescu Mălești, Ia și ceteste	— 60
Iorga N., Scrișori de Boeri	2 —	Matei I., Din cîrnetul unui dascăl	1 50
Mănăstirea Hurezului	1 50	Oprescu G. D., Învățătoria română din Sălagiu	— 50
Patitia R., Munții noștri, Țara Topilor, Despre trecutul Munților apuseni ai Transilvaniei	1 75	Pr. S. Părvulescu, Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni	— 50
Dracinski N., Poezii	— 75	Rosetti R., Prin Pravoslavnică Rusie	2 —
Agârbiceanu, Schițe și Povestiri Brătescu Voinești, Intunec și Lumină (Novele)	1 60	Enescu I., Cooperativele Sătești Novicov I., Emanciparea femeii	1 50
Chirătescu M. I., Grănicerul (Novele)	2 50	Elefterescu, Cartea neamului pe anul 1913	2 —
Bernier M., Povestea unei fete, Localizată de Muslea C.	2 —	Almanachul Societății Scriitorilor Români	2 —
Mehedinți, Cătră noua generație Natalia Negru, Mărturisiri (Nov.)	2 —	Pătrășcanu D., Schițe și amintiri (Novele)	1 25
Rebreanu I., Frământări (Nov.)	— 30	„ „ „ Tmotheiu Mucenicul (Novele)	2 —
Sadoveanu, Bordeenii (Novele)	1 50	Scriban I. Arhim., Învățăminte filozofice morale din Naufragiul Titanicului	2 —
Sandu Aldea, Pe Mărgineanca (Novele)	2 —	Elefterescu, Necesitatea religiei pentru omenire	— 60
Bucura Dumbravă, Pandurul (roman)	2 —	Micu Dr. A., Starea învățământului în comitatul Hunedoarei	— 50
Michaelis K., Vârsta Periculoasă, trad. de Horia Carp	3 —	A. Vlahuță, Din Trecutul nostru, ed II	— 50
Bănescu N., Gheorghe Barițiu	1 50	Guy de Maupassant, O viață, trad. de Gârleanu, ediț. II, (Roman)	3 50
„ „ „ Corespondența Familiei Hurmuzachi cu Gh. Barițiu	— 60	Dr. E. Sterian, Cum putem mări cantitatea de viață	2 50
Lagerlöf S., Legendele lui Isus Cristos	1 —		1 50

La comande să se alăture 20—30 fil. pentru porto poștal.

Se află în depozit la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**.

Requisite de scris

se pot procura
dela

Librăria arhidiecezană

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voiu pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„Siebenbürger Urbräu“

(Vechea bere transilvană)

care poate concura cu oricare bere externă și corespunde gustului cel mai distins.

Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: **„Siebenbürger Urbräu“**.

Cu stimă: **Rudolf Habermann**

proprietarul fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

(71) 3—20

Siebenbürger**Urbräu****Siebenbürger****Urbräu**